

Innehållsförteckning

Kapitel	Sid
Vi lär oss samhällskunskap	4
1. "Hela världen finns här i Sverige!"	7
2. "Typ alla som bor i Norden gillar att promenera i skogen och bada i sjöar och sånt!"	15
3. "Alla barn ska vara trygga i Sverige!"	23
4. "Det är bra att det är förbjudet att diskriminera barn!"	31
5. "Världen är konstig!"	41
6. "Tänk att vår rektor hänger på Instagram hela kvällarna!"	51
Källor	60
Bildförteckning	61

Kapitel 1

”Hela världen finns här i Sverige!”

FAKTA

Global handel

Så länge som människor har funnits har vi bytt grejer med varandra. Innan det fanns pengar bytte man till exempel några ägg mot en kanna mjölk, eller ett kilo morötter mot en limpa bröd. I dag köper vi det vi behöver.

Även länder handlar med varandra. När ett land säljer något till ett annat land kallas det *export*. När ett land köper något av ett annat land så kallas det *import*. Länder brukar exportera sånt som de *producerar*. Att producera betyder att tillverka.

När länder köper och säljer saker till varandra kallas det *global handel*. I Sverige exporterar vi mer än vi importerar. Det betyder att vi säljer mer än vi köper. Detta är bra för landets ekonomi.

Det är bra för landets ekonomi att sälja mer än det köper.

Lektion med Natan

Bob: Vad är global handel?

Natan: Det betyder att olika länder köper och säljer varor av varandra.

Elle: Varför gör de det?

Natan: Länder är ju så olika. I vissa länder växer det apelsiner, till exempel. Men inte i Sverige. Då köper vi apelsiner av dem.

Anina: Aha, vad bra. Jag älskar apelsiner!

Savas: Och jag älskar bananer! Tur att någon vill sälja det till oss, för det finns ju inga bananträd i Sverige!

Natan: Det som är bra för ett lands ekonomi är att landet exporterar mer än det importerar.

Ada: Va?

Natan: Alltså, att landet säljer fler grejer än det köper.

Ada: Jag förstår. För då blir det ju mer pengar?

Natan: Exakt! Och ekonomi betyder att använda pengar på ett smart sätt, så att de räcker.

Otto: Vad importerar Sverige?

Natan: Sverige importerar en hel del kläder, eftersom de är billigare att tillverka i andra länder. Och mat, så klart. Sånt som inte växer i Sverige.

Anina: Men vad säljer Sverige då?

Natan: Bland annat bilar och grävmaskiner.
Och en annan sak som Sverige exporterar är faktiskt musik!

Savas: Wow, häftigt! Det finns många kända svenska artister!

Natan: Ja, och Spotify är ett svenskt företag.

Bob: Wow! Heja Sverige!

Otto: Ja, heja Sverige i världen!

Ada: Och heja världen i Sverige!

DRA STRECK

mellan ord och rätt förklaring

Export	Att tillverka.
Import	Länder köper av och säljer till varandra.
Producera	Använda pengar på ett smart sätt.
Global handel	Ett land säljer saker till ett annat land.
Ekonomi	Ett land köper saker från ett annat land.

HJÄLP ADA!

Ada ska svara på fem frågor. Hjälp henne!

1. Vad betyder export?

.....

2. Vad betyder import?

.....

3. Ge exempel på något som Sverige exporterar.

.....

4. Ge exempel på något som Sverige importerar.

.....

5. Varför är det bra för ett land att exportera mer än det importerar?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Sverige exporterar grävmaskiner.

Lektion med Anna

Anina: Hur länge har global handel funnits?

Anna: Jättelänge! Innan det fanns pengar bytte människor grejer med varandra. För länge sedan bytte de till exempel kryddor mot vackra tyger.

Otto: I Sverige?

Anna: Svenskar bytte bland annat läder och järn mot goda kryddor.

Ada: I dag är det väl enklare med global handel? Man kan köpa allt på nätet.

Bob: Ja, och alla förstår varandra. Engelskan finns ju överallt.

Anna: Vad menar du, överallt?

Bob: På film. I musik. I spelen på nätet.

Anina: Det är sant, alla svenskar kan ju engelska!

Savas: Och hela världen finns här i Sverige!

Anna: Hur tänker du då?

Savas: I går var jag på en grekisk restaurang.

Elle: Och jag var på en indisk.

Ada: Vad kul! Jag var på en kinesisk restaurang i går!

Bob: Och jag åt falafel!

Anna: Finns det något som ni tycker är typiskt svenskt?

Ada: Jag vet! Kanelbullar!

Kanelbullens dag

Bullar med kanel är en favorit att fika för många.
Den 4 oktober är det kanelbullens dag.
Då äter många kanelbullar.

Kanelbullen ska ha börjat att bli bakad i Sverige för över 100 år sedan.
Det var efter det första stora kriget i världen.
Då blev det lättare att kunna köpa sakerna som behövs i en kanelbulle.

Bullar bakar du med vetemjöl, mjölk, jäst, socker och smör.
Bullen brukar också bli fylld med kanel.

År 1999 blev den 4 oktober kanelbullens egen dag.
Kaeth Gardestedt från Malmö hittade på dagen.

Hon ville att folk skulle baka bullar och bjuda människor för att visa att vi bryr oss om varandra.

(Tidningen 8 Sidor, 4 oktober 2021)

Sammanfatta texten med tre meningar.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

Kapitel 4

”Det är bra att det är förbjudet att diskriminera barn!”

FAKTA

De sju diskrimineringsgrunderna

Att diskriminera någon betyder att behandla den personen orättvist eller kränkande.

I lagen räknas sju saker som diskriminering.

De kallas för *diskriminerings-grunder* och är:

1. **Kön** – att någon är kvinna eller man.
2. **Könsidentitet eller könsuttryck** – till exempel att någon som föddes som pojke ser sig som en flicka eller tvärtom.
3. **Etnisk tillhörighet** – vilket land man själv eller ens släkt kommer ifrån.
4. **Religion eller annan trosuppfattning** – vilken religion någon har, eller inte har.
5. **Funktionsnedsättning** – till exempel nedsatt syn, nedsatt hörsel eller att alltid behöva rullstol.
6. **Sexuell läggning** – om en människa blir kär i män, kvinnor eller både män och kvinnor.
7. **Ålder** – hur många år en människa är.

Han kommer inte upp för trappan med rullstolen.

Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

Lektion med Anna

Savas: Vad betyder grunder?

Anna: Det betyder ungefär anledningar.

Lagen om sju diskrimineringsgrunder betyder att det är förbjudet att diskriminera någon av de här sju anledningarna.

Elle: Diskriminera är ett svårt ord.

Anna: Ja, det betyder att behandla någon sämre. Det är alltså förbjudet att behandla någon sämre för att den kommer från ett visst land.

Bob: Eller för att den tillhör en viss religion?

Anna: Ja, eller för att den inte tillhör någon religion alls.

Ada: Eller för vem den blir kär i?

Anna: Exakt. Om en tjej blir kär i en annan tjej, eller en kille, får hon bestämma själv. Ingen får diskriminera henne, eller mobba henne, på grund av det.

Bob: Och det är förbjudet att mobba någon på grund av funktionsnedsättning?

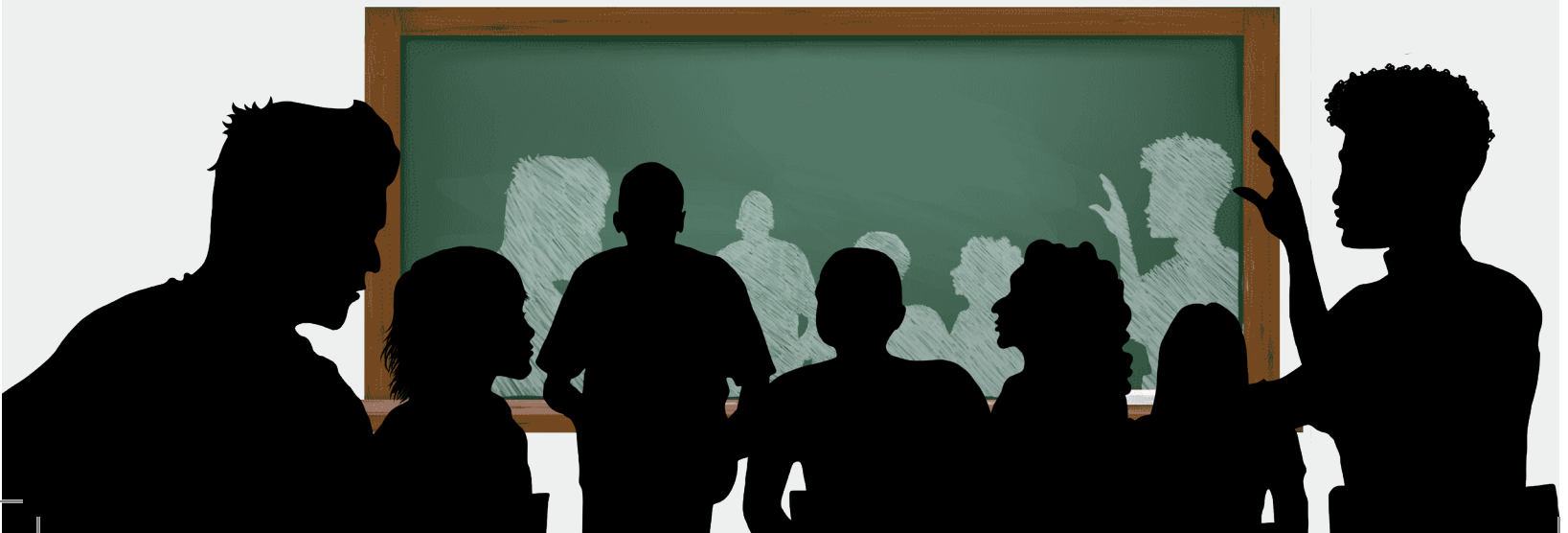
Anna: Absolut!

Savas: Men vad betyder omfattas?

Anna: Det betyder att alla människor ska skyddas av lagen, det spelar ingen roll hur gamla de är.

Anina: Även killar som ser sig som tjejer, och tjejer som ser sig som killar.

Otto: Ja, så klart! Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

HJÄLP SAVAS!

Savas ska skriva fem saker som en människa inte får diskrimineras för.
Hjälp honom.

1.

2.

3.

4.

5.

De firar att alla i Sverige har rätt att bli kära i vem de vill.

FAKTA

Om du känner dig mobbad / hotad eller diskriminerad finns det tips på de här sidorna. Det finns också telefonnummer och mejladresser så att du kan höra av dig och få råd.

- **BRIS:** www.bris.se
- **UMO:** www.umo.se
- **Regeringsuppdraget hedersförtryck:** www.hedersfortryck.se
- **Roks tjejjourer:** www.rokstjejjourer.se

Samtal på skolgården

Anina: Det är bra att det är förbjudet att diskriminera barn.

Bob: Ja, och att det är förbjudet att diskriminera dem som har funktionsnedsättning.

Anina: Eller de som är homosexuella.

Bob: Vad betyder homosexuell?

Anina: Det är när en tjej blir kär i en annan tjej, eller en kille blir kär i en kille.

Bob: Det spelar ju ingen roll vem man blir kär i.

Anina: Exakt. Det är kul att vara kär!

Bob: Vi får lära oss mycket om lagar och förbud och sånt.

Anina: Ja. Ibland är det svårt med samhällskunskap.

Bob: Jag vet. Men det är viktigt också.

Anina: Och vi får lära oss många bra saker!

Bob: Ja. Som att alla människor, både barn och gamla, skyddas av lagen mot diskriminering.

FAKTA

Alla barn är lika mycket värda.

FN (Förenta Nationerna) bildades 1945, efter andra världskriget. Förenta Nationerna betyder ungefär "De gemensamma länderna". FN bildades för att länderna skulle vara överens med varandra, så att det inte skulle bli krig igen.

En del av FN:s arbete handlar om att skydda barn, därför har det tagit fram **barn-konventionen**.

Barnkonventionen består av 54 artiklar, alltså 54 punkter, om barns rättigheter.

Alla länder som har skrivit under barnkonventionen måste följa punkterna.

I barnkonventionen står det att inget barn får skadas av andra människor. Som barn räknas alla som är under 18 år.

SVARA PÅ FRÅGORNA

1. Varför bildades FN?

.....

2. Vad är barnkonventionen?

.....

3. Skriv något som står i barnkonventionen:

.....

SÖK INFORMATION

Du ska få läsa några av artiklarna i barnkonventionen.
Jobba gärna två och två.

Gör så här:

- Sök på "barnkonventionen lättläst" på nätet.
- Läs några av artiklarna, din lärare kan föreslå vilka.

Prata med din kompis:

Vad betyder det som står där?

Är det viktigt?

Skriv ner tre saker ni tycker är extra viktiga.

1.

2.

3.

Alla barn har samma rättigheter.

Kapitel 6

”Tänk att vår rektor hänger på Instagram hela kvällarna!”

FAKTA

Att söka information

Det kan vara svårt att söka information.

Många söker efter svar på Google, men det finns flera sätt att söka information.

Det finns också andra sorters information än det du kan hitta på internet.

Vad andra människor tycker, till exempel, får du veta om du intervjuar dem.

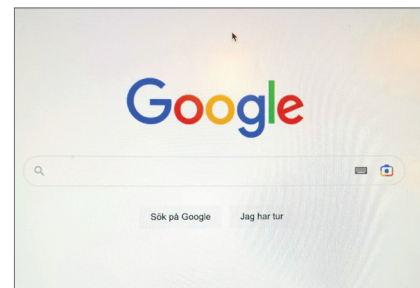
Det betyder att du ställer frågor som de svarar på.

Ett annat sätt att få information är genom att observera.

Det betyder att titta noggrant och försöka att se så mycket som möjligt.

Mycket information kan du få från texter.

Till exempel från dina skolböcker.

Lektion med Natan

Elle: Hur intervjuar man någon?

Natan: Man ställer frågor.

Anina: Typ, gillar du glass?

Natan: Vilket svar får du på den frågan?

Otto: Ja! Förmodligen... Kanske nej.

Natan: Exakt. Så om du vill intervjua någon och få mer detaljerade svar så ska personen inte kunna svara ja eller nej på frågorna.

Savas: Aha. Så hellre: Varför gillar du glass?

Natan: Precis! Vilket svar kan du få på den frågan?

Ada: För att det är kallt, gott och sött.

Elle: För att det finns så många smaker.

Bob: För att det är festligt.

Natan: Bra. Och om vi ska välja en mer allvarlig fråga. Vad skulle ni vilja veta om människor här på skolan, till exempel?

Otto: Hur mycket folk använder sociala medier!

Savas: Och vilka de använder!

Natan: Okej. Då ska ni få ta reda på det!

GÖR EN INTERVJU

om sociala medier.

Jobba ensam eller i par.

Intervjua fem personer på skolan, elever eller personal.

Ta med dig papper och penna så att du kan skriva ner svaren.

Ställ frågorna:

1. Hur gammal är du?
2. Hur många timmar använder du sociala medier varje dag?
3. Vilka sociala medier använder du?
4. Varför använder du sociala medier?

FAKTA

Att hitta fakta i en text

Det är inte alltid lätt att hitta den information man söker i en skriven text.

Här är några tips på hur du kan göra.

- Prova att läsa texten högt.
- Stryk under viktiga ord.
- Skriv en sammanfattning av det du har läst. Då blir det lättare att förstå, och att komma ihåg.
- Ställ egna frågor till texten, till exempel: Varför då? Hur då? När?

Prova att stryka under viktiga ord i texten du läser.

Minnesdag för Förintelsen

Den 27 januari är det Förintelsens minnesdag. Då ska vi minnas alla som blev dödade i de tyska nazisternas läger under andra världskriget.

Flera miljoner judar blev dödade. Nazisterna dödade också romer, personer som var homosexuella och människor med funktionsnedsättningar.

Den 27 januari år 1945 kom ryska soldater till lägret Auschwitz i landet Polen.

Människorna i lägret blev fria. Därför är den 27 januari Förintelsens minnesdag. Då ska vi minnas och hedra alla som dog.

(Tidningen 8 Sidor, 27 januari 2021)

STRYK UNDER

tre meningar i texten som du tycker är viktiga!

HJÄLP OTTO!

Otto ska svara på tre frågor om texten. Hjälp honom!

Exempel: Vad ska vi minnas den 27 januari?

1.

.....

2.

.....

3.

FAKTA

Vad är en källa?

En källa är en plats där du kan få information.

Google är ingen källa, utan en sökmotor.

På Google kan du hitta fram till hemsidor som är källor.

JÄMFÖR KÄLLOR

Tidningen 8 Sidor skriver om Förintelsen.

Då är tidningen en källa.

Nu ska du ta reda på vad andra källor säger om Förintelsen.

Sök på nätet efter lättläst fakta om Förintelsen,
t.ex. på sajten "Levande historia".

Skriv ner tre viktiga saker från texten du läser.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

Säger källorna samma saker? Eller är någonting olika?

Diskutera med en kompis eller din lärare.

FAKTA

Observera

Att observera betyder att titta på och se.

Ibland kan du säkert titta på saker utan att egentligen se dem.

Men om du observerar så tittar du noga.

OBSERVERA DITT KLASSRUM

Du ska få observera ditt eget klassrum. Gör så här.

- Titta upp i taket. Hur ser det ut? Vad finns där?
- Vad är det för färg på väggarna? Vad sitter på väggarna?
- Hur många bord och stolar finns det?
- Står det något på golvet? På borden?
- Ser du något oväntat någonstans?

Använd nästa sida i boken till att beskriva ditt klassrum så detaljerat som möjligt.

Att observera betyder att titta riktigt noga.